

Memo

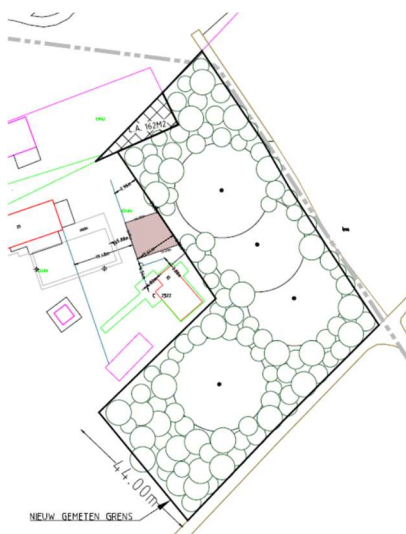
memonummer	01
datum	20 juli 2021
project	BP 'Buitengebied, herziening Hoogeindseweg 23, Gildeterrein', gemeente Oirschot
projectnr.	0462300.100
betreft	Natuurcompensatie (NNB herbegrenzing)

1 Aanleiding

De aanleg van 4 schutsbomen en de beperkte uitbreiding van de recreatiebestemming aan de Hoogeindseweg 23 in de gemeente Oirschot leidt tot ruimtebeslag van gebied dat is beschermd in het Natuurnetwerk Brabant (verder te noemen NNB). Bij ruimtebeslag binnen het NNB is compensatie van het verlies aan oppervlak vereist. In het kader van het bestemmingsplan 'Buitengebied, Herziening Hoogeindseweg 23, Gildeterrein' dient via het 'nee-tenzij principe' het Natuurnetwerk Brabant (NNB) te worden herbegrensd.

Alternatieven die aantasting van het NNB voorkomen (bijvoorbeeld door vestiging op een andere locatie) leiden niet tot een oplossing. De huidige locatie van het gilde terrein is gesitueerd rondom de Oude Toren in Middelbeers, waarbij het omliggende gebied een archeologisch monument is. Dit terrein wordt opgewaardeerd en het gilde past daar niet goed bij. Het bestaande recreatieterrein aan de Hoogeindseweg is daarom een geschikte nieuwe locatie. Het terrein wordt nu maar deels gebruikt en het gilde kan zich daar vestigen. Daarbij is – waar mogelijk – aantasting van het NNB zoveel mogelijk beperkt. Dit is gedaan door de voorzieningen op het bestaande terrein te situeren. Enkel voor de schutsbomen is, mede vanwege veiligheidseisen, extra ruimte buiten de bestemming nodig.

In voorliggende memo is het compensatieplan uitgewerkt dat dient als bijlage bij het Bestemmingsplan. De memo dient in samenhang met de 'Quickscan natuurwetgeving vestiging gildevereniging Hoogeindseweg te Oostelbeers' (Faunaconsult, 2020) gelezen te worden.

*Figuur: Impressie toekomstige situatie
(Bron: gemeente Oirschot)*

2 Ruimtebeslag

Ter plaatse van het realiseren van 4 schutsbomen en de beperkte uitbreiding van de recreatiebestemming komt NNB-gebied voor. Het betreft percelen die onderdeel uitmaken van het NNB-gebied de Oostelbeersche Heide. Het ruimtebeslag betreft een oppervlakte van circa 0,4 hectare (4.161 m²) dat wordt aangetast. Er is hierbij ruim gerekend met gebied waar de schutsbomen komen en de ruimte daar om heen. In de praktijk zal echter veel bestaand bos daar om heen in stand blijven. Het ruimtebeslag betreft het natuurbeheertype 'N16.03 Droog bos met productie'.

Op basis van de uitgevoerde 'Quickscan natuurwetgeving vestiging gildevereniging Hoogeindseweg te Oostelbeers' (Faunaconsult, 2020) kan worden geconcludeerd dat de ingreep niet leidt tot een toename van de verstoring. Om verstoring van vleermuizen te voorkomen, mag er tot op een afstand van 10 meter van bomen alleen vleermuisvriendelijke buitenverlichting worden geplaatst; van de bomen af omlaag gerichte straatverlichting, met een scherpe bundel, zoals ledlampen. Daarnaast is het voor vleermuizen aan te bevelen inlandse loofboomsoorten waar mogelijk te behouden en aan te planten (zij vormen een geschikte voedselbron voor insecten, die op hun beurt weer als voedsel voor vleermuizen kunnen dienen). Voor een uitgebreide beschrijving van het project en de effecten op het NNB wordt verwezen naar de 'Quickscan natuurwetgeving vestiging gildevereniging Hoogeindseweg te Oostelbeers' (Faunaconsult, 2020).

In bijgevoegde figuur is de ligging van het plangebied ten opzichte van NNN-gebied opgenomen.

*Figuur: Ligging plangebied (rood) ten opzichte van NNN-gebied (Bruin: Droog bos met productie; Groen: Dennen-, eiken- en beukenbos, Roze: droge heide).
Bron: Faunaconsult, 2020.*

3 Terreinbezoek

Op 10 juni 2020 is het plangebied door een ecooloog bezocht, evenals de omringende zone. Hierbij werden beschermde planten op naam gebracht en werd beoordeeld voor welke beschermde plant- en diersoorten het plangebied geschikte habitat biedt. Waarnemingen van soorten in het plangebied zijn genoteerd. Met betrekking tot zoogdieren werd speciaal gelet op pootafdrukken, krabsporen, wissels, uitwerpselen, haren, graafsporen, holen en potentieel geschikte verblijfplaatsen. Er groeien algemeen voorkomende planten als braam, Amerikaanse eik, lijsterbes, Corsicaanse den, rododendron, late guldenroede, fijnspar, berenklauw, vingerhoedskruid, pijpenstrootje, bochtige smele, Amerikaanse vogelkers, rankende duivenkervel, hulst, vuilboom en brede stekelvaren. In bijgevoegde figuur is een impressie opgenomen van het plangebied.

Figuur: Impressie bosgebied, 2020.

4 Compensatieopgave

In situaties van aantasting en compensatie van natuur die deel uitmaakt van het NNB neemt de provincie Noord-Brabant de ontwikkeltijd van de aangetaste natuur als basis voor de bepaling van de compensatieoppervlakte. In de Interim Omgevingsverordening is bepaald dat afhankelijk van de ontwikkeltijd een toeslagfactor wordt gehanteerd, zoals aangegeven in onderstaande tabel (artikel 3.22 Interim Omgevingsverordening 2019, IOV).

Tabel: Toeslagfactoren voor natuurbeheertypes met verschillende ontwikkeltijden

Ontwikkeltijd (jaar)	Toeslagfactor
0-5	0 (1:1)
5-25	1,33
25-100	1,66
>100	Maatwerk
bij verstoring van natuur	Maatwerk

Permanente situatie

Voor compensatie van permanent ruimtebeslag geeft de IOV in artikel 3.22 de mogelijkheid te kiezen voor fysieke of financiële compensatie. Daarbij heeft fysieke compensatie de voorkeur om zodoende de compensatie te realiseren binnen dezelfde regio waar de ingreep plaatsvindt en waar de effecten optreden. Fysieke compensatie kan plaatsvinden in niet gerealiseerde delen van het NNB en in niet gerealiseerde ecologische verbindingzones.

Berekening opgave

De omvang van de compensatie wordt berekend als de omvang van het vernietigde en/of verstoorde areaal plus de toeslag die geldt als afgeleide van de ontwikkeltijd van de aangetaste natuur. In voorliggend geval is sprake van aantasting van het natuurbeheertype 'N16.03 Droog bos met productie'. Het bos met dit natuurbeheertype binnen het ruimtebeslag betreft een bos met een ontwikkeltijd van tussen de 5 en 25 jaar, wat resulteert in een toeslag van 1/3 in oppervlakte (zie Tabel).

Tabel: Overzicht compensatieopgave voor de aantasting van het NNB.

Te beïnvloeden natuur-beheertype	Herbegrenzings-vorm	Kwaliteits-toeslag opp.?	Oppervlakte verloren	Compensatie opgave
N16.03 Droog bos met productie	Nee tenzij-principe	Ja, 1/3	4.161 m ²	5.534 m ²

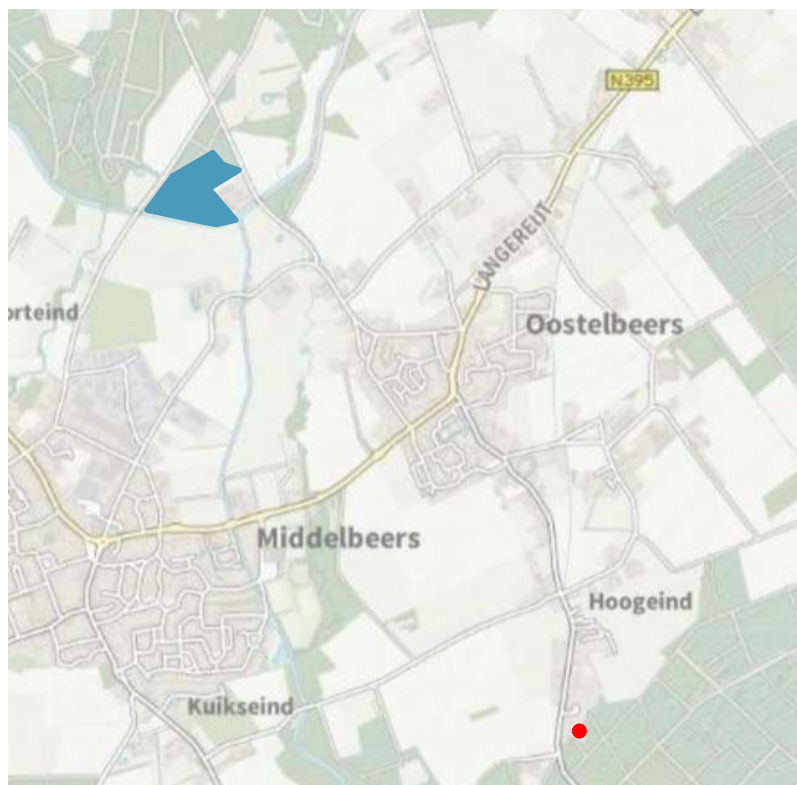
Uitwerking compensatie

De totale compensatieopgave bedraagt 5.534 m². Deze opgave kan worden ingevuld als fysieke compensatie of als financiële compensatie. Er wordt gekozen voor fysieke compensatie, de betreffende gronden zijn met zekerheid beschikbaar. De borging van de compensatieopgave vindt plaats in het bestemmingsplan. Het in te richten NNB-gebied is van een vergelijkbare kwaliteit als datgene wat verdwijnt, de natuurwaarden van het bos van het type 'droog bos met productie' zijn niet heel hoog zijn (zie ook quickscan flora en fauna). Naast de compensatie geldt een herplantplicht. De oppervlakte van de herbepanting dient tenminste even groot te zijn als de oppervlakte van de gevelde houtopstand. Hier zal ruimschoots aan worden voldaan door de omvang van de compensatie uitwerking.

Potentieel compensatiegebied

In overleg met de gemeente Oirschot heeft een verkenning plaatsgevonden van potentieel geschikte compensatielocaties. Fysieke compensatie dient uitgevoerd te worden in 'Nog in te richten' NNB-gebied. Binnen de gemeente Oirschot zijn diverse nog in te richten gebieden aanwezig. Hiervoor zijn in samenwerking met Brabants Landschap inrichtingsplannen gemaakt. De gemeente heeft percelen voorgesteld die in aanmerking komen als compensatiegronden voor het ruimtebeslag van het gildeterrein. Deze gronden worden ingezet om te komen tot realisatie van de fysieke compensatie.

De percelen zijn aangeduid in bijgevoegde figuur. Dit perceel is ruimschoots van voldoende omvang om invulling te geven aan de compensatieverplichtingen.

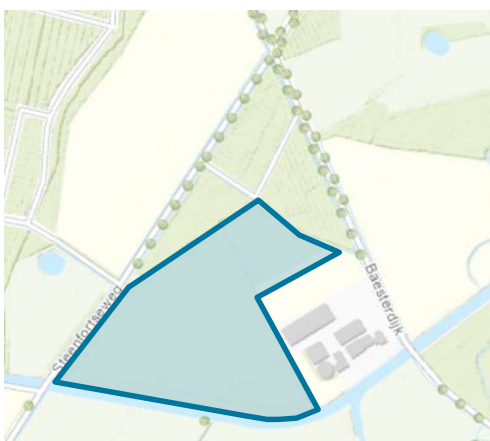

Figuur:
● Projectlocatie
➡ Compensatielocatie
(Bron ondergrond: PDOK 2021).

5 Compensatieplan

Wijze van compensatie

De aantasting van het NNB in het onderhavige project wordt volledig fysiek gecompenseerd. De fysieke compensatie is gericht op de ontwikkeling van natuurwaarden die qua waarde vergelijkbaar zijn met de waarden op de locatie van de ingreep. De compensatielocatie betreft het perceel dat is gelegen ten noorden van Middelbeers, aan de Baesterdijk, Steenfortseweg en het Omleidingskanaal Grote Beerze.

Figuur: Ligging compensatielocatie
(Bron ondergrond: PDOK 2021).

De uitwerking van de compensatieopgave vindt plaats in het voorgenoemde perceel en wordt als volgt ingevuld:

Inrichting en beheer compensatielocatie

In het compensatiegebied worden de volgende natuurbeheertypen gerealiseerd:

- 0,28 ha N05.04 Dynamisch moeras
- 3,78 ha N12.02 Kruiden- en faunarijck grasland;
- 0,36 ha N12.06 Ruigteveld;

N05.04 Dynamisch moeras

Dynamische moerassen zijn moerassen met een hoge waterstand en een dynamisch waterpeil. Ze worden periodiek overstroomd met oppervlakte water. Hierdoor is er minder sprake van verzuring en verbossing, waardoor de beheerintensiteit in deze gebieden lager is dan in veenmoerassen. Deze moerassen' zijn gesitueerd langs grote wateren en rivieroeveren, in oude rivierbeddingen, op (voormalige) buitendijkse gronden, en vaak ook op middels een natuurontwikkelingsproject omgevormde voormalige landbouwgronden, waar een dynamisch peilbeheer kan worden gerealiseerd.

Dynamische Moerassen komen voor op de overgang van water naar land. Het lage deel van Nederland is vrijwel volledig ontstaan als moeras. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in de klei- en riviergebieden van Nederland. Dynamisch moeras ontstaat in voedselrijk water achter de duinen, in overstromingsvlakten van rivieren en beken. De bodems zijn zeer nat, voedselrijk en matig zuur tot neutraal. Typische moerasplanten zijn hoge grassen als riet en rietgras, grote zeggen en biezen. Dynamisch Moeras is van groot belang voor vogels, vissen, amfibieën en enkele zoogdieren als bever, otter, noordse woelmuis en waterspitsmuis. Moeras omvat open begroeiingen van riet, lisdodde en biezen in water; rietlanden en rietruigten. Hierin weerspiegelt zich de overgang van water naar land. Het rietland kan vrij open zijn met poeltjes waarin waterplanten groeien of al ouder met hoog opgaand riet die geleidelijk overgaan in ruigten met moeraspirea of poelruit. Een deel van de rietlanden wordt gemaaid, maar niet jaarlijks (overjarig riet).

Voor een goede kwaliteit en duurzame instandhouding is een natuurlijk fluctuerend waterpeil en een goede waterkwaliteit essentieel. Thans is er veelal sprake van gebrek aan nieuwworming en versnelde successie waardoor extra beheer nodig is om voldoende oppervlak en kwaliteit te behouden.

Afbakening

- Het beheertype Dynamisch Moeras omvat verlandingsvegetaties zoals riet- en biezenvegetaties, natte ruigte en grote zeggenvegetaties.
- Moeras kan tot 20% uit open water bestaan en tot 10% uit struweel. De zomersituatie geldt hier als referentiepunt.
- De gemiddelde grondwaterstand in het najaar zakt maximaal tot 40 cm onder het maaiveld, behoudens eventuele periodieke droogteperioden.
- Gebieden waar de waterstanddynamiek beperkt is (minder dan 20 cm verschil tussen zomer en winter) en/of waar niet regelmatig (minimaal 1 keer per jaar) overstroming met oppervlaktewater plaatsvindt, vallen onder het type N05.03 Veenmoeras.
- Droge rietruigten vallen niet onder dit beheertype maar onder het beheertype Ruigteveld.
- In de nattere delen varieert de grondwaterstand tussen 0 en -20 cm.
- Gebieden die onderdeel uitmaken van het natuurtipe Grootschalige dynamische natuur: N01.03 Rivier- en Moeraslandschap, vallen niet onder het type Dynamisch Moeras.

N12.02 Kruiden- en faunarijck grasland

Kruiden- en faunarijck grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de schraallanden vochtig hooiland, zilt grasland en overstromingsgrasland of glanshaverhooiland behoren. De vegetatie kan behoren tot allerlei verbonden van graslandvegetaties; ondermeer kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweide of gehooid en niet of slechts licht bemest.

Het beheertype Kruiden- en faunairijk grasland kan voorkomen op diverse bodems van vochtig tot droog en heeft doorgaans een (matig) voedselrijk karakter. Kruiden- en faunairijk grasland komt in vrijwel alle landschapstypen voor. Toch is het areaal de laatste veertig jaar enorm afgenomen door de gangbare landbouwpraktijk: sterke bemesting gecombineerd met periodiek doodspuiten van de grasmat en opnieuw inzaaien met hoog productieve grasvariëteiten. De meeste overgebleven kruidenrijke graslanden liggen in overhoekjes van het agrarische gebied of komen voor in natuurgebieden. Daar kan kruidenrijk grasland een tijdelijk fase zijn als de benodigde abiotische omstandigheden voor schraallanden niet of nog niet gerealiseerd kunnen worden.

Kruiden- en faunairijk grasland wordt bij een goede kwaliteit gekenmerkt door variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lage vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Gradiënten binnen (grond)waterpeil en voedselrijkdom zorgen voor diverse vegetatietypen. Kenmerkende of bijzondere soorten van schralere beheertypen ontbreken grotendeels binnen Kruiden- en faunairijk grasland, maar graslanden zijn vaak wel rijk aan minder zeldzame soorten. Het type is o.a. van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren

Afbakening

- Het betreft grasland, de grasachtigen (monocotylen) zijn dominant, maar kruiden (dicotylen) en mossen hebben een oppervlakteaandeel van tenminste 20%
- Er wordt geen bemesting toegepast, met uitzondering van ruige stalmest (max. 20 ton per ha per jaar) of bekalking.
- De graslanden zijn niet tot andere beheertypen te rekenen (zie afbakening andere graslanden).
- Vrijwel jaarlijks in winter en voorjaar langdurig overstroomde weilanden worden niet tot dit beheertype maar tot Zilt- en overstromingsgrasland gerekend.

N12.06 Ruigteveld

Tot dit beheertype behoren over grote oppervlakte voorkomende ruigtevelden met dominantie of in mozaïek voorkomende ruigtevegetaties, die meestal ontstaan zijn na grootschalige ingrepen, zoals na drooglegging of plotselinge sterke extensivering na een intensief grasland- of akkerbeheer. De successie naar bos kan in deze ruigten lang achterwege blijven. Vaak is er plaatselijk vlier of wilg aanwezig als verspreide struiken of struweel. Deze kunnen echter weer afsterven en weer in ruigte overgaan. Deels kunnen ook meer grazige plekken voorkomen, zeker bij begrazing. In de droge ruigte kan ook riet domineren. Ruigtevelden kunnen rijk zijn aan insecten en bij een begrazingsbeheer soms ook ruimte bieden aan veel kruiden. Het beheertype ruigteveld is met name van belang voor een aantal vogelsoorten zoals blauwborst, sprinkhaanzanger en soms velduil.

Afbakening

- Het beheertype Ruigteveld omvat grootschalige droge ruigten met plaatselijk struweel.
- Natte rietruigte valt onder het beheertype moeras.
- Kleinschalig voorkomende ruigte in afwisseling met andere beheertypen, zoals Moeras, bostypen en graslandtypen worden als onderdeel van deze beheertypen gerekend.
- Ruigten die onderdeel zijn van een eenheid die groot genoeg is om onderdeel uit te maken van Grootschalige dynamische landschappen worden tot het daaronder vallende beheertype gerekend.

Inrichting en aanleg compensatieperceel

Het perceel wordt ingericht met de volgende aanplant:

Houtwal [type zandgrond] :		210	2 rijen [6 st/m1]
		1890	
		m	stuks
<i>zomereik</i>	75%	210	945
<i>vuilboom</i>	8%	210	101
<i>hazelaar</i>	7%	210	88
<i>eenstijlige meidoorn</i>	5%	210	63
<i>hondsroos</i>	5%	210	63

Bosje [zomereik-berken PNV 7] 0,2ha		0,18	1,5 x 1,5
		810	
			stuks
<i>zomereik</i>	50%		405
<i>lijsterbes</i>	10%		81
<i>kleinbladige linde</i>	10%		81
<i>geoorde wilg</i>	10%		81
<i>hazelaar</i>	7%		57
<i>eenstijlige meidoorn</i>	5%		41
<i>hondsroos</i>	5%		41

Struwelen/overgang bos		300	[2st/m]
		600	
		m	stuks
<i>eenstijlige meidoorn</i>	75%	300	450
<i>hondsroos</i>	25%	300	150

Boomvormers			
			st
<i>zomereik</i>	boommaat 10-12		8
<i>linde</i>	boommaat 10-12		4

Eigendom en beheerorganisatie

De compensatielocatie is momenteel eigendom van de gemeente Oirschot. Met het oog op duurzame instandhouding als natuurperceel wordt het eigendom en beheer ondergebracht bij een terreinbeherende organisatie, in dit geval bij Brabants Landschap. Deze wordt ook betrokken bij de inrichting.